

inv. A. 58. 244.

ACADEMIA ROMÂNĂ

III 5900

PRIMELE INSEMNE DE DISTINCȚIUNI

ȘI

DECORAȚIUNI ROMÂNE

DE

Dr. C. I. ISTRATI

MEMERU AL ACADEMIEI ROMÂNE.

CU 6 T A B E L E

ENTRAS DIN
ANALELE ACADEMIEI ROMÂNE
Seria II. — Tom. XXXVI.
MEMORIILE SECȚIUNII ȘTIINȚIFICE.

BUCUREȘTI

LIBRĂRIILE SOCEC & Comp., și C. SFETEA

VIENA
GEROLD & COMP.

BERLIN
R. FRIEDLAENDER & SOHN.
1913.

LIPSCA
O. HARRASSOWITZ.

35.313

Prețul 50 bani.

Analele Societății Academice Române. — Seria I :

Tom. I—XI.—Sesiunile anilor 1867—1878.

Analele Academiei Române. — Seria II :

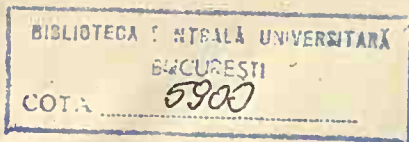
Tom. I—X.—Desbaterile și memoriile din anii 1879—1888.

Indice alfabetice al volumelor din *Anale* pentru 1878—1888.

Tom. XI—XX.—Desbaterile și memoriile Academiei în 1888—1893.

Indice alfabetice al volumelor din *Anale* pentru 1888—1893.

	L. B.
Tom. XXI.—Desbaterile Academiei în 1898—9	5.—
• XXII.—Desbaterile Academiei în 1899—1900	6.—
• XXII.— <i>Memoriile Secțiunii Științifice</i>	12.—
• XXIII.—Desbaterile Academiei în 1900—1901	5.—
• XXIII.— <i>Memoriile Secțiunii Științifice</i>	8.—
• XXIV.—Desbaterile Academiei în 1901—2	6.—
• XXIV.— <i>Memoriile Secțiunii Științifice</i>	7.—
• XXV.—Desbaterile Academiei în 1902—3	5,50
• XXV.— <i>Memoriile Secțiunii Științifice</i>	6.—
• XXVI.—Desbaterile Academiei în 1903—4	5.—
• XXVI.— <i>Memoriile Secțiunii Științifice</i>	4.—
• XXVII.—Desbaterile Academiei în 1904—5	8.—
• XXVII.— <i>Memoriile Secțiunii Științifice</i>	5.—
• XXVIII.—Desbaterile Academiei în 1905—6	5.—
• XXVIII.— <i>Memoriile Secțiunii Științifice</i>	8.—
• XXIX.—Desbaterile Academiei în 1906—7	6.—
• XXIX.— <i>Memoriile Secțiunii Științifice</i>	5.—
Câteva rezultate obținute prin metoda română în tratamentul turbării, de <i>Dr. V. Babeș</i>	—,20
Corpuselele lui Negri și parazitul turbării, de <i>Dr. V. Babeș</i>	—,20
Plante macedonice din Vilaeturile Monastir și Salonic, examinate, studiate și determinate, de <i>Dr. Dim. Grecescu</i>	1,50
Materiale pentru climatologia României. XXV. Clima anului 1906 st. n. la București-Filaret, de <i>St. C. Hepites</i>	—,50
Separarea electrostatică a minereurilor, de <i>D. Negreanu</i>	—,20
Materiale pentru sismografia României. XIII. Sismele din anul 1906 st. n. și lucrările primei întruniri a Comisiunii permanente a Asociațiunii internaționale de sismologie la Roma în 1906, de <i>St. C. Hepites</i>	—,50
Influența pădurii asupra iuțelii vânturilor, de <i>I. St. Murat</i>	1.—
Nevroza traumatică și accidente muncii, de <i>Dr. Gh. Marinescu</i>	—,30
Contribuțiune la Flora Bucegilor, de <i>Zach. C. Panțu</i>	1.—
• XXX.—Desbaterile Academiei în 1907—8	5.—
• XXX.— <i>Memoriile Secțiunii Științifice</i>	5.—
Slăbiciunea inimii, de <i>Dr. V. Babeș</i>	—,30
Studii critice asupra actualei organizațiuni sanitare. I. Vasile Lascar și măsurile sanitare din comunele rurale, de <i>Dr. V. Babeș</i>	—,20
Contribuțiuni la Climatografia României. I. Studiu comparativ al Climei iernii 1906/1907 la București, de <i>I. St. Murat</i>	—,80
Din aplicațiunile mecanicii raționale în teoria generală a suprafețelor, de <i>G. C. Iuga</i>	—,40
Fapte nouă asupra originii și combaterii febrei tifoide, de <i>Prof. Dr. V. Babeș</i>	—,20
Contribuțiuni la fizica globului. VII. Hărțile magnetice ale României la 1 Ianuarie 1906, de <i>St. C. Hepites</i> și <i>I. St. Murat</i>	1,50
Cercetări asupra genezei unor boale de rinichi, de <i>Prof. Dr. V. Babeș</i>	—,20
Observațiuni asupra capsulelor suprarenale, de <i>Prof. Dr. V. Babeș</i>	—,50
Materiale pentru climatologia României. XXVI. Elemente climatologice ale lustrului 1901—1905, de <i>St. C. Hepites</i>	1.—
Baritiua din Binnenthal [Valais, Elveția], de <i>D. Rolman</i>	—,20
Indice alfabetice al volumelor din <i>Anale</i> pentru 1898—1908	2.—
Tom. XXXI.—Desbaterile Academiei în 1908—9	5.—
• XXXI.— <i>Memoriile Secțiunii Științifice</i>	6.—
Contribuțiuni la flora Bucureștilor și a împrejurimilor sale, partea I, de <i>Zach. C. Panțu</i>	1.—
Contribuțiuni la Climatografia României. II. Studiu comparativ al Climei primăverii la București, de <i>I. St. Murat</i>	1.—
Starea actuală a luptei în potriua cancerului, de <i>Prof. Dr. V. Babeș</i>	—,50
Cămila fosilă din România, de <i>Gr. Ștefănescu</i>	—,50
Problemele turbării, de <i>Prof. Dr. V. Babeș</i>	—,20
Radioactivitatea apelor minerale din România, de <i>Dr. Hurmuzescu</i>	—,20
Contribuțiuni la climatografia României. III. Studiu comparativ al climei verii la București, de <i>I. St. Murat</i>	1.—
Contribuțiuni la studiul glandelor cefalice (mandibulare și maxilare) dela larvele de Trichoptere, de <i>Dr. E. L. Russ</i>	—,50

CONTROL 1954

Inv. 5900.

B.C.U. Bucuresti

C8874

PRIMELE INSEMNE DE DISTINCȚIUNI ȘI DECORAȚIUNI ROMANE

DE

Dr. C. I. ISTRATI

Membru al Academiei Române.

Sedința dela 25 Ianuarie 1913.

În timpii clasici ai eroismului român, sub mării noștri voievozi, distincțiunile militare și civile consistau numai în numirea și înaintarea în gradele boierești.

Acestea erau adesea trepte comune faptelor militare mai întâiu și civile mai în urmă.

Decorațiunile erau rănile primite și moșiile cari adesea se dădeau ca răsplată—uzufructual—căpitanilor cari se dovediau mai vajnici și mai pricepuți în luptă și cari urmau să dea și dreptate sătenilor soldați și familiilor lor de pe moșia învoită, după cum le dăduse exemplul vitejiei pe câmpul de luptă.

Mai în urmă moda bizantină-turcească a tabacherelor cu pietre scumpe, a pungilor de bani, a admiterii în sânul familiei puternicului zilei, dându-i o fată, pe lângă un caftan, se introduse și la noi, cu deosebire sub domnia nefastă a Fanarioților.

De aci înainte înregistrăm tot decădere în toate și la mulți, mulți de tot, până la epoca fericită a renașterii.

Astfel de obiecte se mai dădeau și pe timpul lui Cuza.

Personal am în colecțiune o tabacheră în metal, acoperită cu un vernis negru, înaltă de 0^m. 035 și lată de 0^m. 095 pentru tras tabac. Ea are la mijloc monograma lui Vodă Cuza, aurită. (Fig. 1).— O alta făcută din o mică scoică de mare, cum se făceau mai de mult și mici portmoneuri, are armele țerii lucrate în argint.

Un frumos obiect rămas dela marele Domnitor e o pecete oferită bancherului *Salla* din Galați, cu care de sigur că Cuza avusese afaceri de când fusese ispravnic acolo. E o lucrare franceză în bronz aurit, cu mici rubinuri. Important de observat e partea de

8874
888

929.71(498)

jos, cu armele țerii. La partea de jos a pecetei, în un mic medallion se află o navă, dovadă că a făcut-o în vederea portului Galați. Heraldica acestei pecete domnești e cu totul schimbată. (Fig. 2 și 3).

Fiindcă vorbesc de Cuza ca ispravnic, dau fotografia sabiei sale din acele vremuri, pe care întâmplarea a făcut să o am în colecțiunea mea. (Fig. 4).

Odată cu renașterea noastră dela 1821, și cu reintronarea domnitorilor pământeni la 1822, multe și mari au fost nevoile la cari patrioții noștri au trebuit să facă față.

Și când ne gândim la piedicile de tot felul ce le stăteau din lăuntru și din afară în cale și la puținătatea mijloacelor de cari dispuneau ei, te miri cum de mai puteau prididi la atâta povară de muncă.

Bine înțeles că nu la distincțiuni se gândiau ei. De altfel Reglementul Organic la 1832 le așezasă și pe acestea mai cu temei. Dar oamenilor de bine dela noi le ardea de altele.

Iniințarea unei oștiri, pe lângă întemeierea economică și culturală a țărilor române, o credeau ei ca neapărată.

O mare pacoste eră pe țară și cu monedele străine, variate, scurse din toate țerile, chiar mult mai depărtate ca cele vecine, și adesea mâncate, bortilite și deformate, dacă nu chiar calpe, de te mirai cum de mai aveau curs.

Ar fi vrut ei să bată iarăș bani ai țerii, dar cine să le îngădue, deoarece până și poșta eră în mâini străine.

Mihalache Sturdza în Moldova și mai în urmă G. Bibescu în Muntenia se gândiră că ar fi nimerit a controlă cel puțin valoarea banilor ce aveau curs în țară și pentru aceasta au făcut ei multe „pietre“ de control.

De aci la baterea banilor nu eră departe și Cuza a și căutat să o facă și de sigur că de nu cădea aveam bani cu efigia lui, pe cari-i și stabilise ca formă—de cinci sutimi—în număr mic, ca probă.

Se mai gândiră și ei, odată cu discreditarea vechilor boierii cari devenise *arheologice* cu totul, în mersul nostru așa de iute înainte, dacă nu ar fi fost bine să se institue oarecari ordine (căvălării) locale, dar eră tot așa de greu a te atinge de *suzeranitatea* Turciei pe acest teren ca și pentru a bate bani.

Totuș dorința există și a fost chiar realizată în largă măsură, tot sub Cuza, înainte deci de proclamarea de drept a independenței noastre.

Pentru aceasta eră un fapt istoric de vitejie militară, care se impunea. Cu prilejul intrării Turcilor la 1848 în București, voind a ocupa ei cazarma din Dealul Spirei, se întâlneau cu soldații noștri — pompieri — cari se năpustiră hotărît asupra lor.

Fiind în mic număr ai noștri fură respinși, dar după ce dovediră hotărîrea și nepăsarea lor de moarte în luptă. Cinstea luptei nu eră a Turcilor cari învinsese, dar a cutezătorului mic pumn de voinici, cari se încumetase la luptă cu atâta nepăsare.

Sentinela din cazarmă, care păzia lada companiei și care privia de sus la cele ce se petreceau în stradă, nu-și părăsi totuș postul, se apăra contra Turcilor ce cuceriră cazarma și fu găsit străpuns de 13 lovituri de baionetă, după cum îmi spuneă maiorul Papazoglu.

Acest fapt ridicase inimile a lor noștri și eră prea mândru pentru a sta nerăsplătit sub Cuza, care aveă o inimă caldă pentru merite și mândria neamului, astfel că se și bătù medalia comemorativă la 1860.

E prima medalie cu caracter militar.

Dar deși eră ea mai mult o medalie de amintire, totuș situația țerii eră astfel, în afară și chiar în lăuntru, încât din următorul decret se constată că deși ea fusese bătută, nu a fost însă împărțită la toți cei în drept decât la 1866, după căderea marelui Domnitor.

Consiliul Miniștrilor⁽¹⁾.

Înaltă rezoluție:

«Se aprobă.

«N. Golesecu,

«L. Catargiu,

«N. Haralambie».

J U R N A L.

Consiliul de Miniștri, în ședința sa de astăzi, 9 Aprilie 1866.

Având în vedere legea din 21 Maiu 1860, prin care se hotărâște ca ostașilor de orice grad, cari au participat la lupta dela 13 Septembrie 1848, se li se dea câte o medalie comemorativă, spre a o purta atașată printr'o cordeă tricoloră;

Având în vedere că aceste medalii deși făcute, dară nu s'au împărțit încă;

(1) *Românul*, Anul X-lea, Luni și Marți 18—19 Aprilie 1866.

Având în vedere că asemenea răsplată este singurul mijloc prin care o țară poate răsplăti pe fii ei, ce și-au vărsat sângele pentru dânsa;

Asupra referatului D-lui Ministru de resbel;

Hotărăște să se împartă aceste medalii.

Ion Ghica, Dimitrie Ghica, Cantacuzino, P. Mavrogheni, C. A. Rosetti, Maior D. Lecca.

Medalia pe care o am în colecțiune e de bronz și e atârnată de o panglică cu fondul albastru, ce poartă pe laturi, în lung, două bande: galben și roșu, din lăuntru spre margine.

Ea poartă pe verso: Vulturul cu crucea în cioc, încoronat cu spada și emblema suveranității în cele două ghiare, iar pe piept se află un ecuson cu capul de Zimbru și cu steaua cu cinci raze între coarne. Sus în jur stă scris: *Pro virtute militari*. Iar jos scris mărunt: *Cagué. F. Graveur de L'Empereur à Paris.*

Pe verso se află scris:

13

Septemvrie

1848

Dealul

Spirei

cu o ghirlandă de dafin în jur. (Fig. 5 și 6).

Dar Cuza, deși supărat pe cele petrecute la Costangalia și cu ocaziunea revoluțiunii din București, doriă totuș să aibă la îndemână un mijloc de deosebire și încurajare a faptelor militare și chiar a celor civile, pe cari putuse a le observă, cu deosebire și cu prilejul marei inundațiuni a Capitalei, dela 1864. (Fig. 7).

Nu primise și el doară o diplomă specială cam cu această ocaziune, pe care sunt fericit a o da la lumină (1). (Fig. 8).

Iată de ce pe tăcute el creă pe rând o *Virtute Militară* și o medalie pentru *Devotament și Curajiu*.

Ele se distribuiră, în mic număr însă, și ambele aceste medalii ce descriu au aparținut credinciosului său, *Generalul Solomon*.

Ele se află astăzi în bogata colecțiune de monete și medalii a d-lui C. Alexandrescu, subdirectorul general a Imprimeriei Statului, care a binevoit a mi le confiă pentru studiul de față.

(1) Ea aparține d-lui C. Alexandrescu, subdirectorul general al «Monitorului Oficial» și al Imprimeriei Statului, care are o admirabilă și de mare valoare colecție numismatică și de medalii, mai ales române, în Strada Segmentului, 3.

Iată modul cum se prezentă ele. Ambele sunt în argint, de sigur că trebuie să fie și altele în bronz. (Fig. 9).

Medalia Virtutea Militară are:

Diametrul 3 c m., grosimea 0 c m. 25, greutatea 26 gr. 710. Ea poartă o coroană cu crucea la mijloc, de care e legată veriga și inscripția: *Virtutea Militară*, înconjurată cu o ghirlandă de dafin. Pe avers poartă chipul lui Vodă Cuza, cu inscripția: *Alexandru Ion I*, iar jos: *1864*.

E făcută tot de acelaș maestru *Cagué F.*, deoarece poartă două litere *C. F.* (Fig. 9).

Medalia a doua are:

Diametrul 3 c m., grosimea 0 c m. 25, greutatea 17 gr. 663 și are sus o toartă făcută tot din frunze de dafin cu o panglică înnodată la mijloc.

Pe avers stă scris: *Devotament și Curagiu*, încunjurat de o frumoasă coroană de stejar; iar pe revers aceeaș figură și inscripție, făcută de acelaș maestru ca și la prima medalie. (Fig. 10).

Ambele aceste medalii se află și în colecțiunea așa de bogată a Academiei. Ceeace e mai important, e că medalia: *Devotament și Curagiu*, care se află la Academie, are și panglica sa. Ea e colorată în roșu la dreapta și galben jumătatea din stânga.

Menționez și acest detaliu, deoarece nu avem nici o altă indicațiune.

Ceeace însă se știe și mai puțin, e că Cuza creă o adevărată decorațiune română, *Steaua României*. Această frumoasă decorațiune care a strălucit, cu Virtutea Militară, pe pieptul luptătorilor dela 1877, după atacul dela 30 August, se datorește lui Cuza.

Intâmplarea a făcut să-mi pot procura pentru colecțiunea mea Maria Istrati-Capșa: tocmai Steaua României, pe care marele Domnitor o dădu personal, în gradul de Comandor, ministrului său I. Strat.

Grație d-lui Fain, mare industriaș și comerciant în Capitală, și relațiunilor ce are la Paris, am putut afla, dela casa *Kretly* (1), unde ea a fost făcută de Cuza, că ea datează dela 1864, de sigur după lovitura de stat.

Nu se află însă nici o lege sau regulament relativ la această înființare, nimic încă în arhiva Ministerului de Externe, căci nu putea fi publicat în Monitorul Oficial, deoarece Turcia și mai ales

(1) *Kretly*, breveté s. g. d. g. Décorations et rubans. 46, Palais Royal, galerie Montpensier.

Austria se opunea din răspuțeri la astfel de creațiuni, cari implicau idea neatârării noastre.

Mai în urmă însă aflăm :

Regulamentul ordinului, elaborat în 28 Iunie 1877 cu No. decretului 1517, a fost modificat cu No. 330 din 18 Februarie 1878.

S'a modificat de asemenea art. 4 din legea ordinului prin decretul cu No. 1.325, din 17 Aprilie 1880; Idem, No. 1.108, din 10 Maiu 1887.

La început ordinul nu a avut decât trei grade până la comandor incluziv.

Astfel, prin d-l Fain, am putut a ne procura — căci casa franceză păstrează perfect toate stanțele — toate trele aceste grade, cu panglica originală, din care casa mai avea încă în depozit o parte.

Decorația a fost distribuită puțin.

Lăzile cum sosise dela Paris, așa s'au aflat la Palat, după 11 Februarie.

Decorațiunile au fost în urmă trimise la Paris, completate cu ultimele două grade, și astfel s'au aflat gata — modificate puțin — pentru anul 1877 când, în Septemvrie-Octomvrie, au și fost distribuite. Se adăogase, în vederea resbelului, varianta cu spadă pentru militari.

Steaua României creată de Cuza nu se deosebește numai prin monograma cunoscută a Domnitorului, dar și prin caracterul românesc — fără hotare — al celui ce năzuise a se numi: *Domn al Românilor*.

Pe una din fețe, între cununi de argint, stă falnica dată de 5/24 *Ianuarie*, data sfântă a Unirii țerilor la 1859, iar jur împrejur se află scris: « *Genere et corde fratres* » adică: *Frați prin sânge (origine) și inimă (simțiri)*.

Se poate o deviză mai frumoasă și care să meargă mai mult la inima Românului!

Pe partea cealaltă eră numai monograma lui *Alexandru Ioan I.* (Fig. 11, 12 și 13).

Natural că această decorațiune a trebuit să fie modificată cu suirea pe tron a noului suveran, când schimbându-se monograma și alte detalii s'a creat frumoasa decorațiune din prezent.

Astăzi vulturul cu crucea în cioc e încunjurat de deviza: *In fide salus*, care cade ca o pată pe fapta elementului militar dela 11 Februarie 1866.

Cu ocaziunea zilei de 24 Ianuarie 1913, am crezut necesar a face cunoscut aceste date Academiei Române.

Această notă nu a fost imprimată, din cauza evenimentelor prin cari am trecut, decât în decursul lunii Septemvrie.

La 26 ale acestei luni, am avut fericirea să obțin, prin bunăta-tea d-lui Fain, o nouă și foarte importantă medalie, tot din timpul lui Cuza. (Fig. 14).

Ea consistă din o cruce în fier, care se aseamănă, și ca aspect și ca lucrare, în totul cu crucea trecerii Dunărei.

Ea are lungimea în direcțiunea toartei de 4.86 cm. Lățimea e de 4.60 cm. Grosimea, pe lature, căci la mijloc brațele crucii sunt mai scobite, 0.15 cm. Greutatea este de 5.81 grame.

Pe una din fețe poartă monograma Domnitorului, identică cu aceea de pe decorațiile sau tabachera sa, dar ceva mai înflorită și cu coroana ferii deasupra.

Pe partea opusă poartă o cruce, care se aseamănă cu aceea admisă de Unguri pe coroana Sf. Ștefan, dar care e vechea cruce admisă de Slavoni și care se află admisă la noi pe timpul lui Ștefan cel Mare (1).

Care să fi fost rostul acestei medalii, care nu există nici la Academia, nici nu am aflat-o în alte colecțiuni particulare?

Eu cred că eră destinată clerului și faptelor relative la credință și poate la învățământ.

Dar nu pot afirmă nimic precis. Și e curios a vedea cum fapte petrecute acum jumătate de secol la noi sunt așa de puțin cunoscute și au avut un așa de slab răsunset în conștiința publică.

Aceste nouă date am crezut necesar a le comunica Academiei în ședința dela 27 ale curenteii luni Septemvrie.

(1) *Biserica și podul din Borzești precum și o ochire relativă la bisericile zidite de Ștefan cel Mare* de Dr. C. I. Istrati. Stampa VI. București 1904.

Fig. 1. — Tabachere cu armele lui Vodă Cuza.

Fig. 2. — Pecete oferită de Domnitorul Cuza bancherului Salla din Galați.

Fig. 3. — Partea de jos a pecetei cu armele țerii, făcute în mod deosebit și cu nava în medalionul de jos.

Fig. 4. — Sabia lui Cuza Vodă, pe când era Ispravnic la Galați.

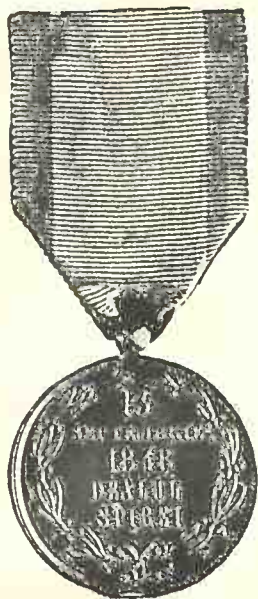

Fig. 5. — Medalia dela 1818,
văzută de față.

Fig. 6. — Medalia dela 1818,
reversul.

Fig. 7. — Inundațiile din București din 1864, schiță făcută pentru
L'illustration de pictorul Aman.

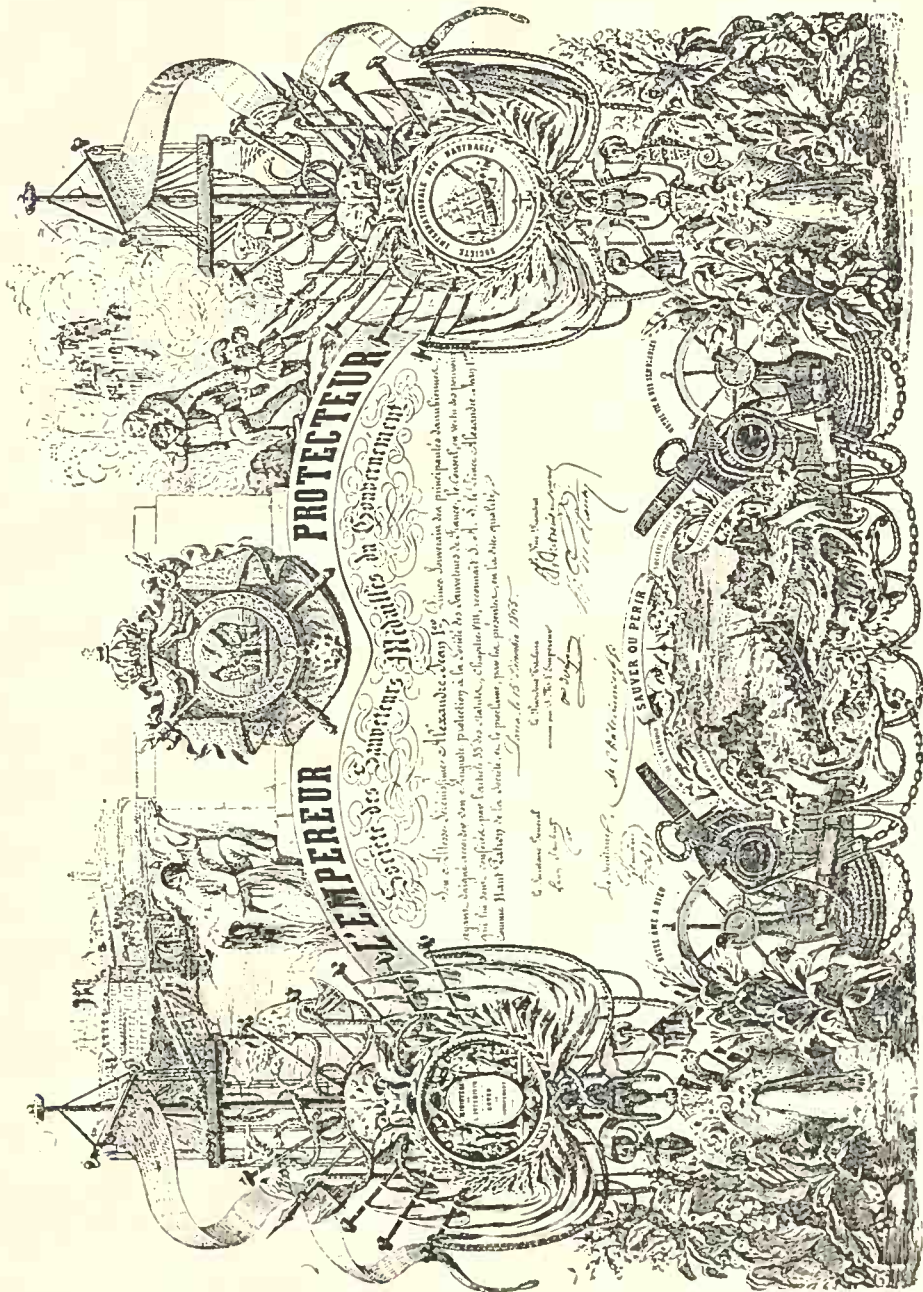

Fig. 8. — Diploma Domnitorului Cuza, ca membru al Societății de salvare din Franța.

Fig. 9. — Virtutea militară, creată de Vodă Cuza, văzută de ambele părți.

Fig. 10. — Medalia pentru *Devotament și curaj*, făcută de Vodă Cuza, văzută pe ambele fețe.

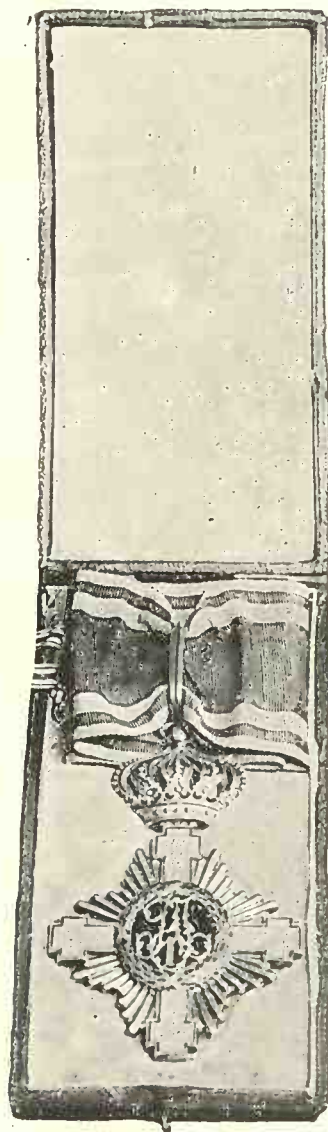

Fig. 11. — Decorația Steaua României, în gradul de Comandor, pe care Cuza Vodă a dat-o lui I. Istrati.

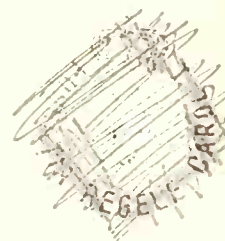

Fig. 12. — Cutia acestei decorațiuni.

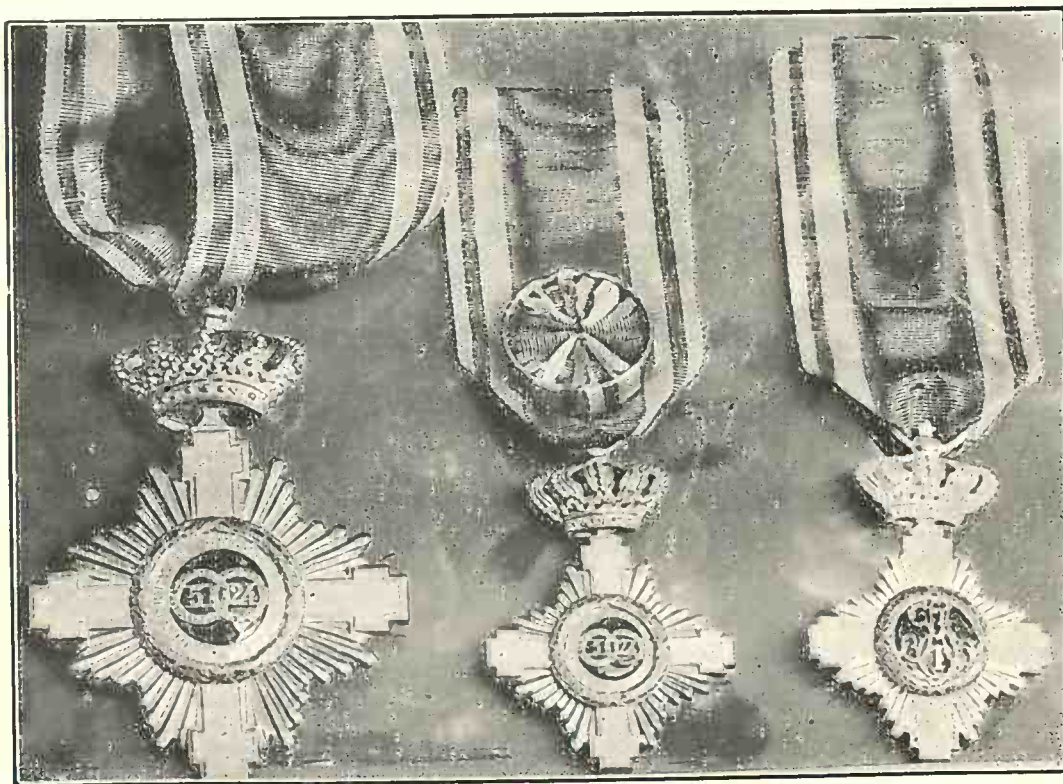

Fig. 13. — Toate cele trei grade ale Stelei Românești, făcute de Vodă Cuza.

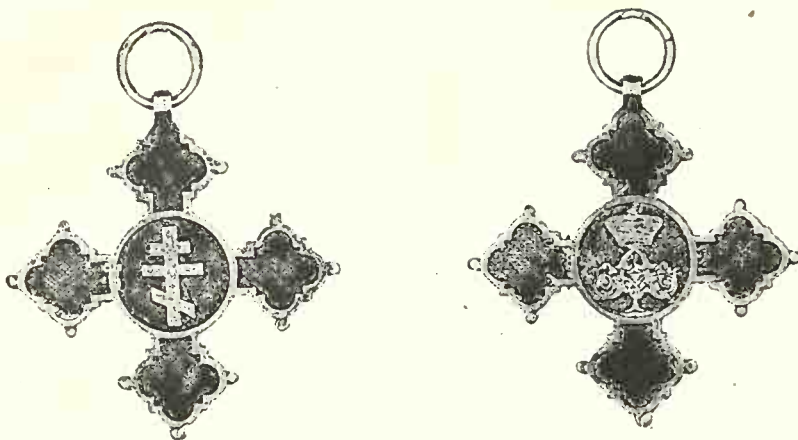

Fig. 14. — Crucea de fier creată de Cuza Vodă, văzută pe ambele sale fețe.

VERIFICAT
2017

VERIFICAT
1987

